

FÍGGJARMÁLARÁÐIÐ
MINISTRY OF FINANCE

Argir, 22. mars 2013

J.Nr.: 010000-010/13-33

Viðgjørt: TP/HKV/EJ

Løgtingið

Løgtingsmál nr. 146/2012: Uppskot til samtyktar um játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2014

Uppskot

til

Samtyktar um játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2014

Við hesi løgtingssamtykt tekur Løgtingið undir við, at samlaði útreiðslukarmurin á løgtingsfíggjarlógini fyri 2014 verður 4.836,0 mió. kr. Rakstrarkarmurin verður 4.513,3 mió. kr., og lógukarmurin verður 322,8 mió. kr. Samlaði inntøkukarmurin verður 4.601,2 mió. kr. Í talvuni niðanfyri eru samlaðu játtanarkarmarnir fyri 2014 býttir á greinar.

Játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2014

Mió. kr.	Rakstur	Løgur
§ 1 Løgtingið	44,8	0,0
§ 2 Løgmansfyrisingin	46,2	3,0
§ 3 Fíggjarmál	294,9	0,0
§ 5 Fiskivinnumál	147,6	0,0
§ 6 Vinnumál	294,1	21,4
§ 7 Mentamál	946,3	113,0
§ 11 Heilsumál	917,2	44,0
§ 12 Almannamál	1.721,7	37,3
§ 15 Innlendismál	100,5	104,1
Útreiðslur tilsamans	4.513,3	322,8
Útreiðslukarmur	4.836,0	
§ 20 Inntøkur	4.601,1	
Inntøkukarmur	4.601,1	
RLÚ-úrslit	-234,9	

Løgtingið verður gjørt varugt við, at til tess at røkka ætlaða úrslitinum á løgtingsfíggjarlógini fyri 2014 er grundarlagið tær givnu fortreytirnar fyri framskrivingunum og tey neyðugu tiltøkini, soleiðis sum lýst í viðmerkingunum og hjáløgdu Búskaparfrágreiðing I.

Viðmerkingar

Sambært § 8, stk. 2 í løgtingslóg nr. 42 frá 4. mai 2009 um landsins játtanarskipan skal ein frágreiðing (Búskaparfrágreiðing I), sum lýsir og metir um búskaparstöðu Føroya, herímillum tann almenna geiran, leggjast við uppskotinum til løgtingssamtykt, sum fevnir um ein samlaðan játtanarkarm fyri fíggjarlógina næsta ár, býtt á greinar. Uppskotið til løgtingssamtykt skal leggjast fram fyri 1. apríl.

Henda skipanin við at læsa játtanarkarmin fastan fyri komandi árið við einari løgtingssamtykt á vári árið fyri hevur nú verið roynd í trý ár. Hetta er sostatt fjórða uppskotið til játtanarkarmar, ið verður lagt fram.

Høvuðsfortreytin fyri samlaða játtanarkarmin í 2014 er, at hallið á fíggjarlógini fyri 2014 skal verða 234,9 mió. kr. Hetta hevur við sær, at landsstýrið skal tillaga inntøkur og útreiðslur á fíggjarlógini til hesa fortreyt.

Tað eru tvær rættiliga ymiskar uppgávur at tillaga útreiðslur á einari síðu og inntøkur á hinari síðuni fyri at røkka ætlaða RLÚ-úrslitinum.

Stórir partur av inntøkusiðuni á fíggjarlógini er skattir og avgjöld, sum verða stýrd av búskaparligu konjunkturgongdini í samfelagnum. Inntøkusiðan er tí fyri stóran part grundað á óvissar metingar um framtíðar búskaparvøksturin. Útreiðslusiðan er í so máta lættari at meta um, tí størsti parturin av útreiðslunum er grundaður á politiskar raðfestingar av tænastráðingum og veitingum, sum almennu Føroyar skulu bjóða.

Tað eru sjálvandi eisini óvissur á útreiðslusiðuni, eins og tað eisini verða framdar raðfestingar og tiltøk á inntøkusiðuni við t.d. reguleringum av skattum og inntøkugrundarlagi, men tað er altíð nógv størri óvissa á inntøkusiðuni. Óvissan á útreiðslusiðuni snýr seg serliga um rentugongdina, oljuprísingongdina og úrslitini av lønarsamráðingunum á almenna arbeiðsmarknaðinum.

Við so óvissum fortreytum er tað tí ein stór búskaparpolitisk avbjóðing at stýra eftir einum máli, sum er at fáa avlop aftur á fíggjarlógina í 2016. Tað ber til at gera forsøgnir, sum nøkulunda vísa, hvussu stórir búskaparvøksturin verður í nærmastu framtíð, men eingin er førur fyri at spáa um búskaparvøksturin fleiri ár fram í tíðina. Tí skulu metingarnar av inntøkum landskassans fram til 2018 takast við fyrivarni.

Ein annar trupulleiki er, at tiltøk, sum skulu minka um hallið á fíggjarlógini, virka tálmandi á búskaparvøksturin og tí eisini á inntøkum landskassans. Tiltøk, sum skerja útreiðslur landskassans, ella tiltøk, ið økja skattainntøkurnar, minka eftirspurningin í samfelagsbúskapinum og tí eisini í ein ávísan mun bæði búskaparvøkstur og inntøkum landskassans.

Fortreytir fyri útreiðsluframskrivingunum 2014-2018

Útreiðslukarmarnir 2014-2018 eru framskrivaðir í 2014 prísnum. Tað merkir í hesum førum, at lønarframskriving er givin ávísnum stovnum í 2014, men at møguligar lønar- og prísbrotyngingar eftir 2014 ikki eru í karmunum. Talan er sostatt um sokallaðar mongdarframskrivingar frá 2014-2018, sum í høvuðsheitinum eru grundaðar á fólkatal og fólkasamanseting, t.d. mettu gongdina í talinum av skúlanæmingum og pensjónistum frá 2014 til 2018. Vøxtur í talinum av fólkapensjónistum er t.d. ein stór orsök til, at framskrivingar á § 12 Almanamál eru stórar. Í framskrivingunum er hædd tikin fyri bundnu raðfestingunum í komandi árunum, t.d. avleiðingar av opnaðum sambýlum o.t.

Fortreytir fyri inntøkuframskrivingunum 2014-2018

Inntøkurnar í karmauppskotinum 2014-2018 eru framskrivaðar við støði í søguligum inntøkutølum og teimum fortreytum, vit kenna í lötuni. Vanligur landsskattur og meirvirðisgjald umboða umleið 65% av samlaðu inntøkum landskassans og hava tí stóran týdning fyri inntøkugongdina hjá landskassanum.

Sum grundarlag fyri metingum fyri búskaparvøxturin komandi árin verða brúkt søgulig tøl, vitan um búskapargongdina seinastu árin og vitan um trendin innan ymsar tjóðarbúskaparlig hagtøl. Eisini verða forsagnir hjá Búskaparráðnum brúktar sum partur av grundarlagnum fyri at meta um búskaparvøxturin frá 2013 til 2018. Eisini skal viðmerkjast, at serlig viðurskifti, t.d. í ávísnum vinnugreinum, eru tikin við í grundarlagið fyri framskrivingunum. Í karmafortreytunum 2014-2018 verður BTÚ í leypandi prísnum mett til 3% í 2013 og fram. Hesar metingar samsvara væl við nýggjastu metingarnar, sum Landsbankin og Búskaparráðið eru komin við.

Skattir, ið eru grundaðir á inntøku og nýtslu (t.d. landsskattur og MVG) verða í fortreytunum settir at fylgja sama vøxstri sum BTÚ, t.e. 3% í leypandi prísnum, tó so, at á teimum skattakontum, har tað verður mett neyðugt, eru gjørdar serligar metingar út frá fortreytunum fyri kontuna. Til dømis er konta 54.1.01. *Aðrar inntøkur* sett at minka í framskrivingini, av tí at verandi víddargjaldið til oljuvinnuna í framskrivingini er sett at fella burtur.

Inntøkuframskrivingarnar frá 2014 til 2018 eru tillagaðar niður, so at atlit eru tikin til møguligar lønar- og prísbrotyngingar á útreiðslusíðuni hjá landinum, t.e. lønarvøxtur hjá privata og kommunala arbeiðsmarknaðinum er við í framroknaðu tølunum, men hjá landinum er lønarvøxtur einans roknaður við í 2014.

Fortreytirnar fyri rentuframskrivingunum er metta gongdin í vaksandi landskassaskuldini og útlitini fyri rentugongdina.

Talvan niðanfyri vísir samantaltu fíggjarætlanina fyri, hvussu málið at fáa avlop aftur á fíggjarlógina í 2016 verður rokkið.

Talva 9.1: Høvuðsvirlit yvir RLÚ-úrslit 2014-2018					
<i>Mi. kr.</i>	2014	2015	2016	2017	2018
Útreiðslur, §1-§15:					
Útreiðslur byrjan	4.477	4.513	4.528	4.503	4.515
Framskrivningar	66	55	34	42	38
Tiltøk í árinum	-30	-41	-58	-30	-16
Útreiðslur tilsamans	4.513	4.528	4.503	4.515	4.536
Løguútreiðslur, §1-§15	323	299	253	291	288
Rentuútreiðslur netto, §20	54	60	72	80	87
Inntøkur, §20:					
Inntøkur byrjan	4.507	4.655	4.718	4.832	4.940
Framskrivningar	-12	53	104	108	112
Tiltøk í árinum	160	10	9	0	0
Inntøkur tilsamans	4.655	4.718	4.832	4.940	5.052
RLÚ-úrslit	-235	-168	3	55	140

Í samgonguskjalinum verður sagt:

“Føroyska samfelagið hevur stórar búskaparligar avbjóðingar. Tí má stýrast við skili og fastari hond, so Føroyar koma væl ígjøgnum hesar avbjóðingar, uttan at vælferðin verður sett í vanda. Málið er ein sjálvberandi búskapur. Fyritreytin fyri einum góðum samfelag fyri øll er búskaparvøkstur, ið tryggjar vælferðina. Samgongan hevur sett sær fyri at fáa yvirskot á fíggjarlógina í seinasta lagi 2016. Langtíðarfíggjarætlanir verða gjørdar bæði fyri rakstur og iløgur”.

Til tess at fáa avlop aftur á fíggjarlógina í 2016 skulu nýskipanir fremjast komandi 5 árinum.

Í uppskotinum til játtanarkarmar hevur landsstýrið m.a. uppskot um heilsunýskipan og skúlanýskipan. Eisini skal pensjónsnýskipanin setast í verk. Hesar nýskipanir eru neyðugar fyri at framtíðartryggja okkum høgt tænaustøði fyri lægri kostnað. Eisini skal gerast fiskivinnunýskipan, sum gevur vinnuni tryggari og varandi karmar, og sum eisini gevur landsskassanum fleiri inntøkur.

Løgukarmurin hækkar næstan 70 mió. kr. í 2014. Hetta hevur sjálvandi við sær, at RLÚ-hallið økist, men hetta verður mettt at verða ein neyðug raðfesting. Endamálið er eisini at tryggja virksemini í samfelagnum.

Tikið verður sum givið, at miðfyrisingin sjálv eigur at ganga á odda í sambandi við rasjonaliseringar. Langtíðar verður roknað við sparingum á 10 mió. kr. í sambandi við miðsavning av miðfyrisingini.

Hildið verður fram við rasjonaliseringum á øllum teimum økjum, har hetta verður mett móguligt. Endamálið er alla tíðina at fáa tað sama fyri minni. Sum dømi kann nevast, at farið verður nú undir at miðsavna útgjaldsskipanir landsins.

Landsstýrið metir, at útveitan av almennum uppgávum er ein leið, sum í størri mun eigur at verða roynd í Føroyum. Farið verður undir eitt miðvíst kanningararbeiði í hesum sambandi, og roknað verður við, at hetta langtíðar fer at hava munandi sparingar við sær.

Annars verður víst til hjáløgdu Búskaparfrágreiðing I, har øll tiltøk eru nærri útgreinað.

Skjal hjálagt:

Skjal 1: Búskaparfrágreiðing I

Fíggjarmálaráðið 22. mars 2013

Jørgen Niclasen
landsstýrismaður

/ Bjarni Askham Bjarnason